

רע"פ 6590/16 - עאדל זידאן נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 6590/16

כבוד השופט א' שהם
עאדל זידאן

לפני:
המבקש:

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט
המחוזי מרכז-לוד, מיום 12.7.2016, בע"פ
18988-10-15, שניתן על-ידי כב' השופטים: י' שפסר;
ז' בוסתן; ו-ש' בורנשטין

בשם המבקש: עו"ד נסים זידאן

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטים: י' שפסר; ז' בוסתן; ו-ש' בורנשטין), בע"פ 18988-10-15, מיום 12.7.2016. בפסק דינו, דחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של המבקש על הכרעת דינו של בית משפט השלום בפתח תקוה (כב' השופטת ד' עטר), בת"פ 236-8-13, מיום 21.4.2015, וקיבל באופן חלקי את ערעורו של המבקש על גזר דינו באותו הליך, מיום 2.9.2015.

יחד עם הגשת בקשת רשות הערעור, הגיש המבקש בקשה לעיכוב ביצוע פסק דינו של בית המשפט המחוזי. בהחלטתי מיום 25.8.2016, הוריתי על עיכוב ביצוע עונש המאסר אשר הושת על המבקש, עד להחלטה אחרת.

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום, הכולל שני אישומים בגין ביצוע שתי עבירות נפרדות של תקיפת חסר ישע וגרימת חבלה חמורה, תוך התקיימות נסיבה מחמירה של אחריות התוקף על חסר הישע, לפי סעיף 368ב(ב) סיפא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). מעובדות האישום הראשון עולה, כי ביום 21.7.2013, אחז המבקש, שהינו מטפל במעון "בני ציון" לחוסים בעלי פיגור שכלי (להלן: המעון), במגבת והיכה באמצעותה את אחת החוסות המטופלות במעון (להלן: החוסה), בפניה ובצווארה, פעמים רבות. זמן מה לאחר מכן, זחלה החוסה כאשר היא אוחזת בידה מפתחות, ובתגובה לכך, המבקש משך את ידה של החוסה והכה באמצעות אגרופו בעורפה. המבקש חדל ממעשיו רק כאשר מטפלת נוספת שעבדה עמו (להלן: מתלוננת 1) נזפה בו על מעשיו. באישום השני מתואר אירוע נוסף, שהוא קודם מבחינה כרונולוגית לאירוע המוצג באישום הראשון. על פי אישום זה, כשלושה חודשים עובר ליום 25.7.2013, היכה המבקש, בנוכחות מטפלת נוספת (להלן: מתלוננת 2), את החוסה האמורה בפניה, בתגובה להשתוללותה, וגרם לדימום באפה.

3. המבקש כפר באשמה שיוחסה לו, וביום 21.4.2015, ניתנה הכרעת דינו של בית משפט השלום בפתח תקוה. ביחס לאישום הראשון, קבע בית המשפט כי הוכח מעבר לספק סביר שביום 21.7.2013, המבקש אחז במגבת והיכה באמצעותה את החוסה פעמים רבות, בפניה ובצווארה. עוד הוכח, כי בהמשך זחלה החוסה על הרצפה והגישה מפתחות למבקש, כאשר הלה משך את ידה והרים את ידו שלו על מנת להלום בעורפה. עם זאת, נמנע בית המשפט מלקבוע כי המבקש היכה בפועל את החוסה בעורפה, באמצעות אגרופו. עוד נקבע, כי כתוצאה ממסכת האירועים האמורה, נגרם לחוסה חתך שטחי בגבתה השמאלית. קביעותיו אלו של בית משפט השלום נעשו לאחר ניתוח מכלול העדויות הקשורות בפרשה, ותוך התבססות על עדותה המרכזית של מתלוננת 1, אשר זכתה לאמונו של בית המשפט, כאשר עדותה הועדפה על פני עדויותיהם של המבקש ושל עובדת אחרת במעון, סילביהשמה, אשר נכחה בדירה בזמן האירוע ושימשה כעדה מטעם ההגנה (להלן: סילביה). בית המשפט זיכה את המבקש מהעבירה אשר יוחסה לו בכתב האישום – תקיפת חסר ישע, שהוא אחראי עליו, תוך גרימת חבלה חמורה, לפי סעיף 368ב(ב) סיפא לחוק העונשין – מכיוון שעבירה זו אינה מצויה בסמכותו העניינית של בית משפט השלום. עם זאת, בית המשפט ציין שעובדות המקרה מקיימות גם את יסודות העבירה של תקיפת חסר ישע, על ידי אחראי עליו, תוך גרימת חבלה של ממש, לפי סעיף 368ב(א) סיפא לחוק העונשין, אשר יסודותיה זחים לעבירה המקורית שבה הואשם המבקש. זאת למעט בהיבט חומרת החבלה, אשר דווקא בסעיף 368ב(א) מביא להקלה עם המבקש. מכיוון שכך, קבע בית המשפט שלמבקש ניתנה ההזדמנות להתגונן מפני אותה העבירה, והרשיעו בעבירה האמורה לפי סעיף 368ב(א) סיפא לחוק העונשין.

4. אשר לאישום השני, פסק בית המשפט כי הוכח שבמקרה אחר, אשר התרחש זמן מה טרם התרחשות האירוע המתואר באישום הראשון, היכה המבקש את החוסה האמורה בפניה בתגובה להשתוללותה. בהתייחס לאישום זה, זיכה בית המשפט את המבקש מביצוע העבירה שיוחסה לו. זאת, בשל קיומו של ספק עובדתי בשאלה האם החוסה נחבלה באפה או בפיה. חלף זאת, הרשיע בית המשפט השלום את המבקש בעבירת תקיפה, לפי סעיף 379 לחוק העונשין. מסקנה זו התבססה על האמון שרכש בית המשפט לעדותה של מתלוננת 2, אשר נכחה באירוע האמור, ואשר "גרעין עדותה" תואר על ידי בית המשפט כ"עקבי ומהימן", בניגוד לגרסתו של המבקש.

5. ביום 2.9.2015, ניתן גזר דינו של בית משפט השלום. לצורך קביעת מתחם העונש ההולם בחן בית משפט השלום את הערך החברתי המוגן שנפגע עקב ביצוע העבירות, שהוא זכותו של אדם לכבוד ולשלמות הגוף, ונתן דעתו למידת הפגיעה בערך זה, שהוגדרה על ידי בית המשפט כפגיעה "מהותית". זאת, בשל ההתנכלות לאשה חסרת ישע, "המשוללת כל יכולת הגנה עצמית". עוד נתן בית משפט השלום משקל לחומרת מעשיו של המבקש, אשר באו לידי ביטוי בכך שאין מדובר במעידה חד-פעמית אלא בשני אירועים נפרדים. לאור האמור, קיבל בית משפט השלום את עמדת המאשימה, לעניין האישום הראשון, וקבע כי מתחם העונש ההולם לגביו מצוי בטווח של 9 עד 24 חודשי מאסר לריצוי בפועל. ביחס לאישום השני, נקבע שמתחם העונש הראוי מצוי בטווח שבין מספר חודשי מאסר, שיכול וירוצו בעבודות שירות, ועד שנת מאסר בפועל. לאחר זאת, גזר בית משפט השלום על המבקש את העונשים הבאים: 13 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי מעצרו; 6 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המבקש, בתוך 3 שנים, כל עבירת אלימות מסוג עוון; 9 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המבקש, בתוך 3 שנים, כל עבירת אלימות מסוג פשע; כמו כן, הורה בית המשפט על פיצוי המתלוננת בסך 4,000 ש"ח.

6. ביום 12.10.2015, הגיש המבקש ערעור לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד, הן על עצם הרשעתו בדין, והן על חומרת העונש שנגזר עליו. בית המשפט המחוזי החליט לדחות את הערעור לעניין ההרשעה, בקובעו כי טענות המבקש נוגעות לממצאים עובדתיים טהורים ולקביעות מהימנות המבוססות על התרשמותה של הערכאה הדיונית, נושאים שערכאת ערעור אינה נוטה להתערב בהם. לגופם של דברים, בחן בית המשפט המחוזי את עדות המתלוננת בשני האישומים, עמד על הממצאים אשר מלמדים על מידת מהימנותן של המתלוננות, וציין כי המבקש עצמו אישר פרטים מרכזיים מן ההתרחשויות שתוארו בעדויות אלו. לשיטתו של בית המשפט המחוזי, לא נמצא כל טעם מבורר להתערב בקביעותיו העובדתיות ובממצאי המהימנות שנעשו על ידי בית משפט השלום, ולפיכך נדחה הערעור על הכרעת הדין.

7. עם זאת, קיבל בית המשפט המחוזי, באופן חלקי, את ערעור המבקש לעניין גזר דינו. בית המשפט המחוזי הכיר, אמנם, בחומרת מעשיו של המבקש ובצורך בהרתעת ממלאי תפקידים מסוגו. ואולם, בית המשפט המחוזי עמד על השיקולים לקולה בעניינו של המבקש, היינו: היותו נטול עבר פלילי, וההנחה כי מעשיו היו "ספונטניים וחד פעמיים" שאינם מאפיינים את התנהגותו הרגילה". בשל כך, המתיק בית המשפט המחוזי את עונשו של המבקש והעמידו על 10 חודשי מאסר לריצוי בפועל, במקום 13 חודשי מאסר. יתר חלקי גזר הדין נותרו על כנם.

הבקשה לרשות הערעור

8. ביום 25.8.2016, הוגשה הבקשה לרשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי, אשר משיגה הן על עצם ההרשעה והן על חומרת העונש. בבקשה נטען, כי בית המשפט המחוזי טעה באשרו את הרשעתו של המבקש, בהסתמך על קביעותיו של בית משפט השלום, וכי "התיק דנן נופל בין אותם תיקים בהם התערבות כבוד בית המשפט העליון הינה חיונית וקריטית למניעת עוול קשה שנגרם למבקש". את אותו "עוול קשה" שנגרם לו, תולה המבקש במספר רב של טענות, ובין היתר: קיומן של סתירות בין הנתען בכתב האישום לבין עדותה של מתלוננת 1, למשל, לעניין השלב המדויק בהתרחשות שבו התעמתה המתלוננת עם המבקש; טענת המבקש לפיה קיים ספק סביר באשר לגרימת חבלה של ממש לחוסה, לנוכח טריות הפצע בגבתה, דבר המלמד, לטענת המבקש, כי החוסה פצעה את עצמה, בשלב שבין אירוע המגבת לבין הבדיקה בה אובחן הפצע; נטען לסתירות בעדות מתלוננת 2 בשאלת מועד התרחשות האירוע

המתואר באישום השני; ולבסוף נטען, כי לא ניתן להרשיע את המבקש על פי עובדות כתב האישום, המתאר תקיפה של החוסה באגרוף, כאשר בית המשפט בפועל נמנע מקביעה שתקיפה באגרוף אכן התרחשה, ועוד טענות כיוצא באלה.

9. ביחס לחומרת העונש שהוטל עליו, טוען המבקש כי "החלטת בית המשפט המחוזי בעניינו מעלה, במלוא חריפותה, שאלה משפטית בעלת חשיבות עקרונית, והיא שאלת אחידות, מידתיות ומדיניות הענישה בראי תיקון 113 לחוק העונשין [...]". זאת, לאור קיומו של פער חריג בין העונש שהוטל על המבקש (מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח), לבין עונשים שנגזרו במקרים קשים יותר, בהם הושת על הנאשמים עונש מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות בלבד. פער זה, כך לטענת המבקש, מקים בפני עצמו עילה למתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי". המבקש הוסיף וטען, כי תיקון 113 לחוק העונשין העניק לשיקול האינטרס השיקומי "משקל על", כאשר מדובר בענישה מאחורי סורג ובריח, ובפרט במקרה של הרשעה פלילית ראשונה. לפיכך, היה ראוי לבכר את האינטרס השיקומי בעניינו של המבקש, ולהטיל עליו עונש של עבודות שירות תוך צירוף צו מבחן. לבסוף, הדגיש המבקש את "נסיבותיו האישיות הייחודיות [...] המצדיקות סטייה והקלה משמעותית בעונשו", ובכלל זה: העובדה כי מדובר בהרשעה פלילית ראשונה של המבקש; העובדה כי המבקש שהה במעצר בית לתקופה של מעל לשנתיים; וחלופה הזמן מאז ביצוע העבירה.

דיון והכרעה

10. לאחר עיון מדוקדק בבקשה ובצדפותיה, הגעתי למסקנה שדין הבקשה להידחות.

11. הלכה היא לנו כי רשות ערעור לפני בית משפט זה שמורה לאותם מקרים המעוררים שאלה משפטית נכבדה, או סוגיה ציבורית כבדת משקל, החורגת מעניינים הפרטי של הצדדים לה, או למקרים יוצאי דופן, אשר עולה מהם חשש לאי-צדק ממשי שנגרם למבקש או חשש לעיוות דין כלפיו (רע"פ 4265/15 דדון נ' מדינת ישראל (22.6.2015); רע"פ 2450/15 אזרזר נ' מדינת ישראל (15.4.2015); רע"פ 158/13 עוז נ' מדינת ישראל (7.2.2013)).

12. למרות הנופך המשפטי שניסה המבקש לשוות לבקשתו, הרי שבכל הנוגע להכרעת הדין, הבקשה נסבה, כל כולה, על קביעותיו העובדתיות של בית משפט השלום, אשר אושרו על ידי בית המשפט המחוזי. הבקשה אינה מעלה ולו שאלה משפטית אחת, ובוודאי אין מדובר בשאלה כזו החורגת מעניינים הפרטי של הצדדים לבקשה. כידוע, ערכאת הערעור איננה נוטה להתערב בקביעותיה העובדתיות של הערכאה הדיונית ובהערכת מהימנות העדים שנעשתה על ידה, ועל אחת כמה וכמה נכונים הדברים כאשר עסקין בבקשת רשות ערעור ב"גלגול שלישי". מטעם זה בלבד, דינה של הבקשה, ככל שהיא נוגעת להכרעת הדין, להידחות. אציין עוד, כי לא השתכנעתי במקרה דנן כי נגרם למבקש עיוות דין כלשהו או שקיים חשש לאי צדק מהותי שהיה מנת חלקו.

13. אשר לחומרת העונש, וכפי שנקבע פעמים רבות בעבר, רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תינתן אך ורק במקרים של סטייה קיצונית ממדיניות הענישה המקובלת בעבירות דומות (רע"פ 2197/13 ג'מאל נ' מדינת ישראל (17.4.2013); רע"פ 2063/13 שטרול נ' מדינת ישראל (7.4.2013); רע"פ 5866/12 קרלקוב נ' מדינת ישראל (20.8.2012)). לאחר עיון בטענותיו של המבקש בהקשר זה, הגעתי לידי מסקנה כי העונש שהושת עליו, לאחר קבלת ערעורו החלקי

בבית המשפט המחוזי, איננו סוטה כלל ממדיניות הענישה המקובלת בעבירות כגון דא, ובוודאי שאין מדובר בסטייה מהותית ממדיניות זו, ומטעם זה לבדו דין הבקשה לעניין חומרת העונש להידחות.

14. למעלה מן הצורך, אציין כי גם לגופו של עניין לא מצאתי כי יש מקום להתערב בעונש שנקבע על ידי בית המשפט המחוזי. נסיבותיו האישיות של המבקש לא נעלמו מעיני הערכאות הקודמות, ובמיוחד אמורים הדברים בבית המשפט המחוזי, אשר אף קיצר את עונשו של המבקש לעשרה חודשי מאסר בפועל. בקביעתו זו, התחשב בית המשפט המחוזי כראוי בשיקולים המרכזיים לקולה, תוך איזון אל מול חומרת המעשה שביצע המבקש והרצון להרתיע מטפלים בחסרי ישע שכמותו. אשר לטענה כי בעניינו של המבקש היה על בית המשפט ליתן את משקל הבכורה לשיקולי השיקום ולהעדיף על פני שיקולים אחרים, די אם אביא מדבריו של השופט ס' ג'ובראן, ברע"פ 6612/09 אזולאי נ' מדינת ישראל (20.8.2009): "אין חולק כי הליך השיקום והטיפול חשוב הוא ורצוי הן לטובתו של המבקש עצמו והן לתועלתה של החברה ככלל. יחד עם זאת שיקול זה אינו השיקול היחיד העומד בבסיס מלאכת גזירת הדין. השיקול המרכזי בעת גזירת עונשו של אדם חייב להיות קביעת עונש ראוי והולם למעשים בהם הואשם והורשע". בענייננו, המדובר במי שתקף, בשני מקרים שונים, חוסה חסרת ישע שהוא היה אחראי עליה, ובמקרה אחד אף גרם לה לחבלה של ממש, עבירה שהעונש המירבי הקבוע בצידה הוא שבע שנות מאסר. בנסיבות אלו, אינני סבור שהעונש שהוטל על המבקש הינו חמור כלל ועיקר.

על יסוד האמור לעיל, הגעתי למסקנה כי יש לדחות את הבקשה לרשות ערעור.

15. החלטתי מיום 25.8.2016, בעניין עיכוב ביצוע עונש המאסר לריצוי בפועל, אשר הוטל על המבקש, מתבטלת בזאת. המבקש יתייצב לריצוי עונשו ביום 28.9.2016, עד לשעה 10:00 בבוקר, בימ"ר "הדרים" או על-פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון, ועותק מהחלטה זו. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה היום, ד' באלול התשע"ו (7.9.2016).

ש ו פ ט